

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. I. Quibusdam præmissis difficultas resolvitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

certa, actio enim meritoria præmij supernaturalis, debet tendere modo vitali & supernaturali in Deum, ut finem supernaturalem. Minor vero probatur: Non potuit anima Christi sine principio radicali vitalitatis supernaturalis, elicere actiones vitales vitalitate supernaturali, hoc enim implicat: Sed sola gratia habitualis est prima radix vitalitatis supernaturalis in anima, sicut sola anima est principium radicale vitalitatis naturalis; propter quod D. Augustinus eam vocat *animam animæ*: Ergo non potuit anima Christi sine gratia habituali elicere actiones vitales vitalitate supernaturali.

47. Respondeo, concessa Majori, negando Minorem, ad cujus probationem, distingo Majorem: Non potuit anima Christi sine principio radicali vitalitatis supernaturalis, vel sine auxilio actuali supplente ejus vicem, elicere actiones vitales vitalitate supernaturali, concedo Majorem, Sine principio radicali vitalitatis supernaturalis, sed tamen ut habens auxilium actuale supplens vicem talis principij, qualem habere posset anima omnigratiâ habituali destituta, nego Majorem. Similiter distingo Minorem: Sola gratia habitualis est principium radicale vitalitatis supernaturalis, non supplebile de potentia Dei absoluta per auxilium actuale, nego Minorem. Supplebile per tale auxilium, concedo Minorem, & nego Consequentiam. Est enim manifesta instantia in peccatore fideli, actus supernaturales fidei & spei, atque adeo vitales vitalitate supernaturali, licet imperfectâ, elicente, sine principio radicali vitæ supernaturalis, videlicet sine gratia habituali, cum solo auxilio actuali supplente concursum talis principij radicalis in ordine ad illos actus.

48. Dices, Actus vitales ordinis naturalis dependent essentialiter non solum à principio proximo, sed etiam à remoto & radicali vitæ naturalis: Ergo actus vitales ordinis supernaturalis, ab utroque principio dependent essentialiter. Antecedens est communis Philosophorum doctrina, & patet, quia alias intellectus ab anima separatus posset beatificari, & voluntas separata ab anima posset mereri, quod nullus quem viderim docuit. Consequentia vero probatur à paritate rationis.

49. Respondeo, concessa Antecedente, negando consequentiam, & paritatem, ob duplicem rationem discriminis, quam assignat Oxomensis Episcopus in Tractatu de gratia personali Christi: Prima est, quia gratia habitualis, tametsi natura sit, non tamen adeo rigorosè habet rationem naturæ, sicut anima rationalis: unde sicut ob hanc causam deficit à subiectandis & in se immediatè recipiendis proprietatibus ordinis supernaturalis, cum tamen anima rationalis suas proprietates immediatè recipiat; ob eandem etiam deficit à terminanda essentiali dependentia actuum supernaturalium, quamvis actus naturales vitales hominis, ab anima rationali essentialiter dependent.

50. Secunda ratio discriminis est, quia anima rationalis est substantialis natura proprietariè & ratione sui, non ut ad alterius ordinem elevans, & ideo omnis vitalitas hominis petit in ipsam ultimariè reduci: gratia verò est natura vitalis veluti substitutivè & elevativè, per modum formæ ad divinum ordinem elevantis; & quia potest Deus hominem diversimodè ad elicentiam supernaturalium actuum elevare, scilicet per principia fluida, aut per principia permanentia, pro-

A xima & radicalia, consequens fit quod etsi actus supernaturales vitales, à gratia ut à principio conaturali dependent, non tamen dependant essentialiter ab illa; ideoque licet conaturaliter & de lege ordinaria actus charitatis qui in ordine supernaturali perfectissimè vitalis est, non possit sine gratia habituali elici, & in prima iustificatione peccatoris ab illa procedat, ut in Tractatu de iustificatione docuimus; nihilominus præternaturaliter, & de potentia absoluta possit sine gratia & habitu charitatis, beneficio auxilij transeuntis elici: subindeque Christus per actus charitatis sic elicitos, de potentia absoluta, potuit præmium supernaturale promereri, quamvis id non potuerit de potentia ordinaria.

B Dices, Visio beatifica essentialiter dependet ab habitu luminis gloriæ: Ergo pariter actus charitatis essentialiter dependet ab habitu charitatis, subindeque à gratia habituali, à qua ipse habitus charitatis dimanat tanquam proprietates.

Respondeo primò negando Antecedens, nam D. Paulus in raptu fuit elevatus ad visionem beatificam per lumen gloriæ ipsi datum per modum auxilij & qualitatis fluidæ & transeuntis, ut docet Divus Thomas 2. 2. quæst. 157. artic. 3. ad 2. & super cap. 12. Epist. 2. ad Corinth. lect. 1. ubi hac scribit: *Visio Dei per essentiam fit per lumen aliquod, scilicet per lumen gloriæ, de quo dicitur in Psalmis, in lumine tuo videbimus lumen. Sed aliquod lumen communicatur alicui per modum passionis, alicui vero per modum formæ inherens, sicut lumen solis invenitur in carbunculo, & in stellis, ut forma inherens, id est conaturalis effecta; sed in aëre invenitur ut forma transiens & non permanens, quia transit abeunte Sole. Similiter & lumen gloriæ dupliciter menti infunditur: uno modo per modum formæ conaturalis factæ & permanentis, & sic facit mentem simpliciter beatam. . . . Alio modo contingit lumen gloriæ mentem humanam, sicut quedam passio transiens, & sic mens Pauli fuit in raptu lumine gloriæ illustrata, unde etiam ipsum nomen raptus ostendit, transeundo hoc esse factum.*

D Respondeo secundò, dato Antecedente, negando consequentiam & paritatem: Ratio disparitatis est, quia visioni beatificæ essentialis est exigentia permanentiæ, ac proinde nequit præcontineri in intellectu, nisi ratione luminis ab intrinseco permanentis, quod lumen habitus est quoad essentiam: actus verò charitatis non exigit essentialiter & ex sua ratione specifica permanentiam, cum sit indifferens ad liberum & necessarium, ideoque potest in voluntate præcontineri, ratione formæ ab intrinseco non permanentis, subindeque quæ habitus non fit quoad essentiam.

ARTICVLVS II.

Vtrum omnes virtutes fuerint in Christo?

§. I.

Quibusdam præmissis difficultas resolvitur.

Suppono primò, virtutes esse in triplici differentia: alie enim sunt intellectuales, alie morales, & alie Theologicæ. De intellectualibus non est hic sermo, tum quia non sunt simpliciter virtutes, nec simpliciter denominant hominem studiosum: tum etiam quia de illis agit D. Thomas qu. 9. sub

9. sub nomine scientiæ, unde solum quæstio est A
de virtutibus Theologicis, & moralibus.

55. Suppono secundò ex communi Theologorum
doctrina, dari duplex genus virtutum moralium:
quædam ordinis naturalis, quæ nostris actibus
acquiruntur, & regulantur per dictamen pruden-
tiæ acquiruntur: quædam quæ sunt infusæ, & deser-
viunt fini supernaturali, & per dictamen pruden-
tiæ supernaturalis regulantur. His præmissis

Dico primò, fuisse in anima Christi Domini
omnes virtutes supernaturales & per se infusæ,
exceptis illis quæ cum statu beatifico, & cum unio-
ne humanitatis ad Verbum repugnant: unde ex
moralibus virtutibus non fuit in Christo pœni-
tentia, nec ex Theologicis fides, nec spes.

56. Prima pars hujus conclusionis probatur primò
ex SS. Patribus qui illam disertè docent: Ambro-
sius enim serm. 15. in Psal. 115. docet in anima
Christi fuisse virtutum omnium gemmas, quibus
ornatur illa corona gloriæ, quæ coronandum
Christum prophetaverat Salomon. Hefychius
verò lib. 2. in Levit. cap. 8. ait hoc esse rationale
judicij duodecim pretiosis lapidibus exornatum.
Concinnè item Rupertus lib. 1. de oper. Spiritus
Sancti animam Christi vocat paradisum delicia-
rum, in quo consistit visuntur omnis generis plan-
tæ frugifera. Author etiam Tractatus de passionē
apud Bernardum cap. 16. videtur ut omnium flo-
rum hortum, animam Christi proponere: *Nam*
(inquit) *propterea exinanivit semetipsum formam*
servi accipiens. & plantatus est in terra nostra. &
corporis nostri deformitatem accepit, frondisque
& floruit: & fructus plurimos attulit; ut per hoc
quod nostra humanitati unitus est, sua divinita-
ti nos uniret. Sed quia sine flore non pervenitur
ad fructum, floruit ille benignus Iesus. Qui sunt
flores ejus, nisi virtutes? Numerat paulò post
specialiter in his floribus violam humilitatis, li-
lium castitatis, rosam patientiæ & charitatis, &
57. florem abstinentiæ, quem crocum dicunt.

Probatur secundo eadem pars ratione D. Tho-
mæ hic art. 2. Virtutes supernaturales & per se
infusæ consequuntur gratiam habitalem, ut pro-
prietates essentiam, & consequenter illam sem-
per comitantur: Sed in Christo fuit perfectissima
gratia habitualis, ut art. 1. ostensum est: Ergo &
virtutes supernaturales & per se infusæ.

Ex qua ratione colligitur, constituendas esse
hujusmodi virtutes in Christo à primo instanti
conceptionis, & in summo perfectionis gradu, de
lege ordinaria possibili, quia ab illo instanti fuit
habitualis gratia in anima Christi Domini in
summo gradu perfectionis possibili de lege ordi-
naria, ut infra ostendemus: proprietates autem
semper & pro semper comitantur essentiam, & in
perfectiōe cum illa commensurantur.

58. Secunda verò pars quæ asserit in Christo non
fuisse pœnitentiam, neque fidem, & spem, probat-
ur sigillatim quantum ad singulas partes. Et in
primis quod in ipso non fuerit pœnitentia, brevi-
ter ostenditur, supponendo primò pœnitentiam
esse virtutem specialem distinctam à religione, à
justitia vindicativa, & ab omnibus aliis virtuti-
bus, ut docet S. Thomas infra quæst. 80. art. 2. &
cum illo communiter Theologi. Secundò actum
primarium & specificativum pœnitentiæ esse aut
dolorem peccati ex motivo emendationis, vel in-
tentionem operandi ad deletionem peccati præ-
teriti. Quibus suppositis, probatur habitum pœ-
nitentiæ non fuisse in humanitate Christi: Habi-

Tom. IV.

tus enim non potest esse in subiecto cui ab intrin-
seco repugnat actus illius primarius: Sed humani-
tati Christi, ratione unionis ad Verbum, ab in-
trinseco repugnat actus pœnitentiæ primarius: Er-
go & habitus pœnitentiæ. Probatur Minor: Cui
repugnat objectum specificativum actus, etiam
actus ipse repugnat: Sed humanitati Christi, ra-
tione unionis ad Verbum, ab intrinseco repugnat
objectum specificans actum primarium pœnitenti-
æ, cum illius objectum sit peccatum proprium
pœnitentis, ut expiabile, vel emendabile, quod
humanitati Christi repugnat, etiam de potentia
absoluta, ut infra cum agemus de impeccabilitate
Christi ostendemus: Ergo Christo repugnat actus
pœnitentiæ primarius.

Simili ratione probatur in Christo non fuisse
fidem: Etenim objectum primarium fidei est di-
vinitas non visa: Sed tale objectum non habet lo-
cum in Christo, qui ab instanti conceptionis cla-
rè vidit Dei essentiam: Ergo nec habitus fidei; non
enim stare potest habitus in subiecto, cui prima-
rium objectum talis habitus repugnat. An autem
possit simul idem objectum clarè & obscurè videri,
diximus in Tractatu de Virtutibus Theologicis
disp. 1. art. 6. ubi partem negativam, ut veriorē
& probabiliorem elegimus.

Eadem ratio probat in Christo non fuisse virtu-
tem spei, ipsi enim pariter repugnat objectum
spei, ratione visionis beatificæ, cum objectum pri-
marius spei sit Deus ut non possessus, & ex vi vi-
sionis beatificæ Deus à Christo possideatur.

Confirmatur & magis illustratur hæc ratio: 60
Quia objectum primarium fidei est res divina non
visa, & Christus clarè videt Deum, excluditur fi-
des ab illo, in communi Theologorum sententia:
Sed objectum primarium spei non est quodlibet
sperabile, sed res divina, quatenus non possessa,
in ordine ad quam cetera attinguntur per spem,
ut ostendimus in Tract. de Virtutibus Theologi-
cis, & Christus per visionem beatificam perfectè
possidet Deum: Ergo spes non est in illo.

Ubi obiter est advertenda differentia quam sta-
tuit D. Thomas hic art. 4. in corp. inter fidem &
spem, quod videlicet quia Christus clarè & perfe-
ctè cognovit non solum quæ ad Deum spectant,
quæ sunt prima credibilia, sed etiam spectantia ad
creaturas, quæ sunt secundariò credenda, nec
quoad prima credibilia, nec quoad secundariò
credenda, fuit in Christo fidei actus. In spe verò
oppositum opposita de causa contingit; nam
Christus licet perfectè possideat Deum, qui est
primarium objectum spei, non tamen alia extra
Deum; & ideo circa illa quæ nondum adeptus fue-
rat, quandiu erat viator & comprehensor, ut glo-
riam corporis, nominisque exaltationem, habuit
Christus actum sperandi. Ille tamen actus non
fuit verus actus spei, ut à simplici desiderio di-
stinguitur, ut colligitur ex D. Thoma 2. 2. quæst.
18. art. 2. ad 4. ubi docet habentibus gloriam ani-
mæ non esse gloriam corporis arduam sufficienti
modo, ut terminet actum spei, eo quod gloria
animæ sit sufficiens causa gloriæ corporis: Sed
Christus ab initio conceptionis habuit gloriam
animæ, ut infra dicemus: Ergo non expectavit
gloriam corporis per actum proprium spei, à sim-
plici desiderio distinctum, etsi ad actum spei
proximiùs videatur accedere, quàm simile desi-
derium beatorum, ut insinuat D. Thomas articu-
lo citato ad 1. eo quod gloria corporis erat à
Christo laboribus obtinenda, non autem ab aliis

Zzz

beatis; quia tamen labores illi fuerunt voluntarie suscepti, & in seipso habebat sufficientem gloriæ sui corporis causam, actus ille quo gloriæ corporis expectavit, non fuit actus proprius spei, à simplici desiderio distinctus.

62. Si autem quæras, à quo habitu actus ille processerit? Respondeo breviter, actum sperandi gloriæ corporis in Christo & in beatis procedere secundario ab habitu eliciente fruitionem, qui est habitus charitatis. Ut enim docet S. Thomas 2. 2. quæst. 25. art. 4. homo seipsum per charitatem diligit: Ergo per illam Deum absentem sibi desiderat, & de Deo delectatur quatenus præfenti & possessio, in quo actu beatifica fruitio consistit, & consequenter ab habitu charitatis secundario elicitur desiderium gloriæ corporis, habens pro motivo formali Deum quatenus possessum. Vide quæ diximus in Tractatu de beatitudine disp. 4. art. 2. & in Tractatu de Virtutibus Theologicis disp. 9. art. 4.

Dico secundò, etiam virtutes naturales, & per se acquisibiles, fuisse in Christo. Ita communiter Theologi contra Lorcam hæc disp. 38. num. 19. & alios quos refert Vazquez disp. 42. cap. 2.

63. Probatur primò conclusio: Licet intellectus Christi per scientiam beatam & infusam fuerit maximè perfectus circa objecta cognoscibilia, adhuc fuit necesse ipsum habere scientiam acquisitam, ut videlicet per illam modo sibi proportionato & connaturali perficeretur, ut docet S. Thomas infra quæst. 12. art. 1. Ergo similiter licet appetitus tam intellectivus quàm sensitivus Christi, fuerint maximè perfecti per virtutes morales per se infusas, fuit tamen necesse ut in illis essent virtutes morales acquisibiles, ut scilicet per illas perficerentur modo sibi connaturali & proportionato, atque sic essent perfecti non solum in ordine supernaturali, & quoad potentiam obedientialem, verum etiam in ordine naturali, & quoad potentiam naturalem.

64. Probatur secundò: Christus non solum actus supernaturales, sed etiam naturales elicit erga materias virtutum, cum importent honestatem moralem cum unione hypostatica & beatifica visione non repugnantem, nec humanitati Christi indecentem, & congruum sit quod Christus nulla honestate morali istius conditionis caruerit: Sed ut istos actus promptè, facili, & suaviter, qualiter decebat, eliceret, necessaria erant virtutes per se acquisibiles, cum effectus formalis huiusmodi virtutum sit promptum reddere subiectum ad istorum actuum elicientiam: Ergo in Christo fuerunt virtutes naturales & per se acquisibiles.

65. Confirmatur: Appetitus Christi est quantum ad entitatem ejusdem rationis cum nostro, & consequenter sicut noster appetitus non est ab intrinseco ratione propriæ entitatis, completè & perfectè inclinatus ad actum honestum virtutis, ideoque indiget habitibus virtutum, ut docet D. Thomas 1. 2. quæst. 36. art. 4. ita appetitus sensitivus Christi, non est ratione propriæ entitatis completè & perfectè inclinatus ad actum naturalem honestum, unde ut promptè illum eliciat, formâ superadditâ indiget, quæ non potest esse alia quàm virtus acquisita; nam unio hypostatica, cum non sit operativa, non potest esse forma inclinans in actus honestos; gratia verò habitualis, & virtutes infusæ ipsam consequentes, solum in actus supernaturales inclinant.

66. Respondet Lorca negando Majorem princi-

palis argumenti, cum enim (inquit) Christus fuerit supremus operans in genere virtutis, oportuit ut semper perfectissimè operaretur, quod est operari ex supernaturali motivo, ac proinde non decessit ut actus entitativè naturales eliceret.

Sed contra primò: Sicut Christus est perfectissimus operans in linea virtutis appetitivæ, ita & in linea virtutis intellectivæ: Sed ex hac secunda præstantia non sequitur ipsum nunquam exercuisse actus naturalium scientiarum: Ergo nec ex prima rectè inferitur, illum nullum actum honestum entitativè naturalem habuisse.

Secundò, D. Thomas infra quæst. 9. art. 4. probat fuisse in intellectu Christi scientiam acquisitam naturalem, ne facultas abstractiva specierum competens intellectui agenti, in Christo redderetur frustranea: At si nunquam actus honestos naturales eliciisset, etiam redderetur inutilis & frustranea facultas naturalis voluntatis quam habet ad operandum honestè, cum per actus supernaturales huiusmodi facultas non reducatur ad actum: Ergo ut hoc inconveniens vitemus, concedi debet Christum eliciuisse actus naturales honestos.

Tertiò, Si hæc responsio & doctrina Loræ vera esset, sequeretur Christum Dominum non eliciuisse actum alterius virtutis per se infusæ, quàm charitatis, subindeque in illo non fuisse aliam virtutem per se infusam, quàm charitatem: Consequens est falsum, & repugnans Scripturæ, quæ humilitatem, obedientiam, patientiam Christi, aliasque ejus virtutes commendat: Ergo &c. Sequela patet, nam inter omnes actus virtutum, perfectissimus est actus charitatis: Ergo si ex eo quod Christus est supremum operans in linea virtutis, & actus naturales non adæquant perfectionem supernaturalium, colligitur nunquam naturales actus, sed solum supernaturales eliciuisse, inferri etiam debet, ipsum non eliciuisse actum alterius virtutis per se infusæ, quàm charitatis.

Denique, licet ex eo quod Christus sit perfectissimus operans in linea virtutis, rectè inferatur decessit ut semper operaretur ex motivo supernaturali, tanquam ex fine operantis, non tamen rectè colligitur ipsum debuisse operari semper ex motivo supernaturali, ut fine intrinseco cuiuscunque actus vel operis: Sed ut actus naturalium virtutum eliceret, sufficiebat ipsum operari ex motivo naturali, ut fine intrinseco operis: Ergo ex eo quod Christus fuerit supremum operans in linea virtutis, perperam infert Lorca, ipsum actus honestos naturales non eliciuisse.

Respondent secundò alij, concessa Majori, negando Minorem, quæ asserit virtutes naturales & per se acquisibiles fuisse necessarias in Christo ut actus naturales honestos, promptè, facili, & suaviter eliceret: quia in Christo (inquiunt) nulla erat difficultas vincenda circa actus naturales honestos; nam cum in illo ex vi unionis hypostaticæ non solum ligatus fuerit, sed etiam extinctus fomes, resistentia virium inferiorum rationi, ex qua nascitur in nobis difficultas in bonè operando, impossibilis fuit.

Sed contra primò: Virtutes per se acquisitæ fuerunt in Adamo in statu innocentia, & similiter in Beata Virgine; & tamen in illis non poterat inferior appetitus superiori resistere, cum in eis fomes non fuerit, vel quia ligatus, vel quia extinctus fuit: Ergo ex eo quod appetitus inferior non poterit in Christo superiori resistere, non sequitur in illo non fuisse virtutes per se acquisibiles.

73. Secundò, Sicut in Christo, ratione conjunctio-
nis animæ eius ad Verbum, non potuit esse for-
mes peccati, ita nec in illo potuit esse error tam
speculativus, quam practicus; & tamen non ob-
stare hac impossibilitate erroris, ponuntur in
eius intellectu scientiæ acquisite naturales, ad
actum scientificum faciliter elicendum, ut infra
parebit: Ergo pariter, non obstante impossibilitate
fomitis in Christo, in eo poni debent virtutes
per se acquisite, ad faciliter elicendum actum na-
turalem honestum.

§. II.

Solvuntur objectiones.

74. **O**bjicies primò contra primam conclusio-
nem: Virtutes infusæ in Christo sunt super-
flue: Ergo non dantur. Consequentia patet, et-
enim gratia non minus abhorret à superfluo,
quam natura. Antecedens verò probatur. Virtu-
tes infusæ ponuntur in potentiis animæ, ut facul-
tatem præstent bene operandi in ordine superna-
turali: Sed Christi anima hanc facultatem perfe-
ctissimè habuit ex unione ad Verbum, cum ex illa
reddita fuerit impeccabilis: Ergo virtutes infusæ
in Christo sunt superflue.

75. Respondeo negando Antecedens, ad cuius pro-
bationem, concessa Majori, nego Minorem: ut
enim Verbum Divinum præstaret illud quod vir-
tutes infusæ præstant, & facultatem ac facilitatem
præberet potentiis animæ Christi bene operandi
in ordine supernaturali, deberet ipsis uniri in ra-
tione principij operativi quo, subindeque illas in-
formare, quod implicat, ut articulo præcedenti
ostensum est.

76. **O**bjicies secundò contra secundam conclusio-
nem: In Christo non fuerunt illæ virtutes quæ
habent repugnantiam cum statu beatitudinis: Sed
virtutes morales acquisite sunt hujusmodi: Ergo
non fuerunt in Christo. Major patet, Christus
enim ab instanti suæ conceptionis fuit beatus, Mi-
nor probatur. Illæ virtutes habent repugnantiam
cum statu beatitudinis, quæ non remanent in pa-
tria; cum enim beatitudo sit status omnium bono-
rum aggregatione perfectus, beati possident om-
nem perfectionem statui beatitudinis non repug-
nantem: Sed virtutes morales acquisite non re-
manent in patria, ut docet S. Thomas in 3. dist.
33. quæst. 1. art. 4. & ad Annibaldum ibidem quæ-
st. 1. art. 5. Ergo cum statu beatitudinis repug-
nantiam habent.

77. Respondeo, concessa Majori, negando Mino-
rem, ad cuius probationem, negatur etiam Mi-
nor; nam ut docet S. Thomas 1. 2. quæst. 67. art.
1. virtutes morales manent post hanc vitam in pa-
tria. Ibi autem S. Doctorem loqui de virtutibus
naturalibus & per se acquisibilibus, manifestum est,
nam loquitur ibi de virtutibus cognitis à Philoso-
phis, qui nihil de supernaturalibus cognoverunt.
Ratio etiam suffragatur: licet enim in patria non
remaneat id quod materialiter se habet ad virtu-
tem moralem, ut delectationes ciborum & vene-
reorum, neque timor aut audacia circa pericula
mortis, neque etiam distributiones & commuta-
tiones rerum quæ veniunt in usum præsentis vitæ;
remanet tamen id quod est formale in ipsa virtu-
te, nempe electio recta secundum ordinem ratio-
nis, circa honestatem & medium talium passio-
num; seu ut alij dicunt, remanet quantum ad
actum primum & internum illius, non verò
quoad secundarium, & externum. Et in hoc sen-

Tom. IV.

A suintelligendus est D. Thomas cum locis citatis
asserit, virtutes morales non remanere in beatis;
hoc enim verum est de virtutibus moralibus, quan-
tum ad id quod de materiali se habet in illis, vel
quantum ad actum illarum secundarium; non
verò quoad id quod de formali important, &
quoad actum primum & internum ipsarum.

Objicies tertio: Virtutes morales acquisite po-
nuntur ad refræandas passiones immoderatas:
Sed hæc passiones nunquam fuerunt, imò nec po-
tuerunt esse in Christo, cum illæ oriantur à fomi-
te, qui in Christo nec fuit, nec esse potuit: Ergo
in Christo non fuerunt virtutes morales acqui-
sitæ.

B Respondeo virtutes morales acquisite poni ad
refræandas passiones secundario & ex conse-
quenti, ut si videlicet eas in subiecto immodera-
tas invenerint, moderentur: per se primò verò so-
lùm disponere appetitum ad faciliter & promptè
eligendum in propriis materiis conformiter ad ra-
tionem. Unde in primis parentibus in statu inno-
centiæ fuerunt hujusmodi virtutes per accidens
infusæ, in quibus tamen in eo statu nulla erat im-
moderata passio, cum per donum integritatis pars
inferior esset perfectè subiecta superiori. Quam-
vis ergo passiones immoderate in Christo non fue-
rint, nihilominus in ipso fuere virtutes morales
acquisite, vel acquisibiles, ut de temperantia do-
cet S. Thomas hic art. 2. ad 3. his verbis: *Concu-
piscencias pravas Christus omnino non habuit, nec
propter hoc tamen excluditur quin habuerit tem-
perantiam, quæ tamò perfectior est in homine,
quàm magis pravæ concupiscenciis caret. Unde
secundum Philosophum 7. Ethic. temperatus in hoc
differt à continente, quòd temperatus non habet
pravas concupiscencias, quas continens patitur.*

§. III.

Corollarium præcedentis doctrinæ.

EX dictis inferitur fuisse quidem in Christo ma-
gnificentiam, & liberalitatem, justitiam vindicativam,
europelem, & philotimiam, sed non
virtutem pie affectionis ad credendum.

D Primum docet D. Thomas hic art. 2. ad 3. &
probat hac ratione: Liberalitas & magnificentia
versantur erga divitias, non solum illas distribu-
endo, prout, quomodo, & quando oportet, sed etiam
illas penitus contemnendo, quod Christus perfe-
ctissimè fecit: exercuit etiam exteriorem liberali-
tatis actum, modo sibi convenienti, cum iussit
pauperibus erogari quæ sibi dabantur, & actum
magnificentie, quando pavit quinque millia ho-
minum in deserto. Magnificentiam quoque pro-
didit in structura præcellentiissimi operis, quale
nemo eorum qui magnificentissimi audierunt, un-
quam perfecit, nempe Ecclesiæ sanctæ.

E Quod etiam justitia vindicativa fuerit in Chri-
sto, sic ostenditur. Justitiæ vindicativæ (ut docet
D. Thomas 2. 2. quæst. 108. art. 1. & 2.) duplex
est actus: primus petere à legitimo iudice ultio-
nem peccati; secundus, injurias suas vel Dei de-
fendendo propulsare: Sed neuter ex his actibus
repugnat Christo, imò utrumque exercuit: pri-
mum cum Joan. 8. petiit adulteram lapidari, di-
cens: *Qui sine peccato est vestrum primus in eam
lapidem mittat.* In quo dicto Christum observat
se justitiam docet Augustinus Tract. 33. in Joan. de
justitia vindicativa necessario intelligendus. Se-
cundum verò exercuit, cum Judæis Christo im-
properantibus quòd dæmonium haberet, & quòd

Zzz ij